

Sygn. akt II CZ 21/16

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

SSN Marian Kocon

w sprawie z powództwa D. D. i B. D.
przeciwko Portowi Lotniczemu [...]
Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 5 maja 2016 r.,
zażalenia strony pozwanej
na wyrok Sądu Okręgowego w P.
z dnia 16 grudnia 2015 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2015 r. oddalił powództwo D. D. i B. D. przeciwko Portowi Lotniczemu [...] Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością i zasądził od powodów na rzecz pozwanej kwotę 3 617 zł tytułem kosztów postępowania. W niniejszej sprawie powodowie domagali się zasądzenia od pozwanej kwoty 55 000 zł z odsetkami ustawowymi w związku z obniżeniem wartości ich nieruchomości znajdującej się w zewnętrznej strefie ograniczonego użytkowania. Sąd Rejonowy przyjął, że powodowie nie wykazali przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej przewidzianych w art. 129 ustawy z dnia 27 kwietnia 2011 r. – Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.).

Powodowie wnieśli apelację od wyroku Sądu Rejonowego.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 16 grudnia 2015 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego. W ustnym uzasadnieniu podkreślił w szczególności, że stan faktyczny, jaki w niniejszej sprawie ustalił i opisał Sąd Rejonowy, co do prawa własności powodów, położenia nieruchomości, statusu pozwanego, faktu prowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania i treści uchwały Sejmiku Województwa [...] z 30 stycznia 2012 r., wprowadzającej tenże obszar użytkowania dla Lotniska [...], był między stronami bezsporny. Sąd Okręgowy nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, że sam fakt zlokalizowania nieruchomości powodów na terenie objętym regulacją uchwały Sejmiku w strefie zewnętrznej obszaru ograniczonego użytkowania nie daje uprawnienia do wystąpienia z roszczeniem odszkodowawczym. Sąd Okręgowy przyjął, że sam fakt wprowadzenia obszaru użytkowania dla Lotniska [...] może sprawiać dla powodów ścieśnienie granic ich władztwa nad rzeczą, bowiem przez samo ustanowienie obszaru będą musieli oni znosić hałas i nie będą mogli domagać się np. zaniechania immisji, a to z tej choćby przyczyny, że ustawodawca, wprowadzając możliwość ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotnisk, wyłączył stosowanie artykułu 144 k.c. i możliwość domagania się zaniechania immisji. Sąd Okręgowy uznał, że szkodą w rozumieniu artykułu 129 ustawy - Prawo ochrony środowiska jest także zmniejszenie wartości

nieruchomości, o ile jest ono rzeczywiście wynikiem wprowadzenia obszaru ograniczonego użytkowania, co koresponduje z pojęciem straty w rozumieniu artykułu 361 § 2 k.c., przez którą rozumie się między innymi zmniejszenie aktywów. W tej sytuacji, przy szerokim rozumieniu szkody podlegającej naprawieniu na tej podstawie, konieczne jest zbadanie, czy nieruchomość powodów rzeczywiście utraciła na wartości. Okoliczność ta nie została zbadana przez Sąd Rejonowy, który nie dokonał w tym względzie żadnych ustaleń. W tej sytuacji, wobec nieprzeprowadzenia postępowania dowodowego przez Sąd Rejonowy i w konsekwencji nierozpoznania istoty sprawy, zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu na podstawie art. 386 § 4 k.p.c.

Pozwana wniosła zażalenie na wyrok Sądu Okręgowego, zarzucając naruszenie art. 129 ust. 2 p.o.ś. w związku z § 3, 4 i 8 uchwały Sejmiku Województwa [...] z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla Lotniska [...] oraz art. 386 § 4 i art. 382 w związku z art. 227 i 278 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że w postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada tylko, czy wystąpiły wskazane przez Sąd drugiej instancji przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego w postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie mogą być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia ani merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych przez sąd drugiej instancji podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Omawiane zażalenie nie jest bowiem środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku ani prawidłowości zastosowania przez sąd drugiej instancji przepisów prawa procesowego

niezwiązanych z podstawami kasatoryjnymi, lecz zażalenie to jest skierowane przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnej (zob. m.in. postanowienia z dnia 12 grudnia 2013 r., V CZ 75/13, niepubl., z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013 r., nr 3, poz. 41, z dnia 16 maja 2013 r., IV CZ 31/13, niepubl. i z dnia 21 czerwca 2013 r., I CZ 48/13, niepubl.).

Jeżeli zatem podstawą uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji było stwierdzenie, że wydanie wyroku kończącego postępowanie wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, to rolą Sądu Najwyższego jest zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo rozumiał pojęcie tej przesłanki. Podstawa ta, będąca wyjątkiem od zasady merytorycznego rozstrzygnięcia, nie może być interpretowana rozszerzająco, gdyż prowadziłoby to do sprzeczności z istotą postępowania apelacyjnego. Celem art. 386 § 4 *in fine* k.p.c. jest umożliwienie sądowi drugiej instancji uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania w wyjątkowych wypadkach, gdy nie doszło do przeprowadzenia żadnych dowodów dotyczących zasadności dochodzonego roszczenia. Nawet zatem konieczność znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie wypełnia tej przesłanki (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., II CZ 28/13, z dnia 28 listopada 2014 r., I CZ 82/14 i z dnia 3 marca 2016 r., II CZ 110/15, niepubl.).

W niniejszej sprawie Sąd Rejonowy dokonał oceny roszczenia jedynie przez pryzmat dokumentów, których treść nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Poprzestał na tekście uchwały Sejmiku Województwa, przyjmując, że sam fakt usytuowania lokali w strefie ograniczonego użytkowania nie stanowi podstawy roszczeń odszkodowawczych na podstawie art. 129 p.o.ś. i zaniechał prowadzenia dowodów zmierzających do wyjaśnienia podstaw roszczenia powódki (zeznania świadków, opinie biegłych). Sąd Okręgowy stwierdził, że szkodą podlegającą wyrównaniu na podstawie art. 129 p.o.ś. jest także obniżenie wartości nieruchomości, jeżeli doszło do niego przez wprowadzenie uchwałą ograniczeń

i uciążliwości w korzystaniu z nieruchomości. Nie zostały jednak przeprowadzone żadne dowody, które mogłyby stanowić podstawę do zweryfikowania twierdzeń powódki lub zarzutów pozwanego, a były wymagane w tym względzie wiadomości specjalne. Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił stan sprawy jako objęty drugą z przesłanek uchylenia wyroku Sądu Rejonowego, przewidzianą w art. 386 § 4 k.p.c. Nie chodzi tu o potrzebę przeprowadzenia dowodów w znacznej części, ale o całość postępowania dowodowego zmierzającego do wyjaśnienia podstawy powództwa, jego rozmiaru i rozstrzygnięcia sporu. Nie doprowadziło do tego i nie mogło doprowadzić poprzestanie na faktach bezspornych. Nie może być potraktowane jako wypełnienie obowiązku Sądu Rejonowego przeprowadzenie jedynie takich dowodów, które nie prowadzą do wyjaśnienia spornych zagadnień. W takim wypadku należy przyjąć, że w istocie w ogóle nie zostało przeprowadzone postępowanie dowodowe i została spełniona przesłanka uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania objęta art. 386 § 4 k.p.c.

Z przedstawionych powodów orzeczono, jak w sentencji (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 1¹ i § 3 k.p.c.).

kc

db